

Rudar izhaja trikrat na mesec in sicer prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto 4 K, pol leta 2 K in četrt leta 1 K. — Posamezna številka po 10 vin. — Naročnina za Nemčijo za celo leto 4 marke, za Ameriko 1 dol. 4 cente. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Ilirska ulica 22, prvo nadstropje.

RUDAR

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklamacije so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

GLASILO SLOVENSkih RUDARJEV IN FUŽINSKIH DELAVCEV AVSTRIJSKIH.

11. šte. v.

V Ljubljani, dne 10. aprila 1914.

V. leto.

Rudarji, pripravite se na dostojno proslavo prvega maja.

Razbita ustava.

Državni zbor je zadavljen in njegovi krvniki — nemški in češki nacionalisti in grof Stürgkh — triumfirajo. Zlasti grof Stürgkh je zadovoljen, ker sedaj bo dokončal brez poslanke zbornice delo, ki bo ljudstvu v največjo škodo. Državni zbor že eno leto ni bil več zakonodajen zastop. Vlada ga je sklicevala, pa ga takoj zopet pošiljala domu, pretvezo za svoj zločin je našla vedno: Enkrat je bilo treba poravnave v Galiciji, drugič na Češkem, državni zbor je bil vedno odveč, nikdar ni imel časa za resno delo. Kadarkoli pa je hotela poslanska zbornica preprečiti in onemogočiti obstrukcijo, tedaj je prišel grof Stürgkh in je zaviral. Pri tem delu so mu zvesto pomagali vladni mameluki, nemški nacionalci in krščanski socialci. Vlada je uganjala pasivno rezistenco, ko so hoteli treznejši elementi v državnem zboru reformirati pravilnik tako, da bi bil parlament varen pred izsiljevanjem katerekoli obstrukcije. Ali ne samo to: Tudi predsednika državnega zbora dr. Sylvestra je pripravila do tega, da je mirno gledal, kako so teptali češki obstrukcionisti pravilnik in če so si ti izmislili novo šalo, je dr. Sylvestr bil nasproti njim pravi lipov bog. Ali kdor bi mislil, da je manjkal predsedniku poguma za odločen nastop proti obstrukciji, bi se močno motil. Dr. Sylvestr je bil Stürgkhov zaveznik, nalog je dobil od njega, da naj opusti vsak korak proti obstrukciji.

Grof Stürgkh je ves srečen, če more ugoditi vsaki želji dunajske vojaške kamarile, ki goni našo državo k vedno večjim izdatkom za vojaštvo in kateri so ljudske potrebe stvar, za katero se ni vredno brigati. In tako je bilo tudi sedaj. Kakor hitro je izvedel grof Stürgkh, da pride brambna predloga na dnevni red, takoj je zahteval, da se izroči brambna predloga brez prvega čitanja odseku in da mora biti rešena do konca tedna, če ne... Pred tem, če ne, so popadali vladni mameluki v prah, namesto da bi bili zaklicali Stürgkhu: »Dovelj!« Pa z vladnimi strankami se igra grof Stürgkh kakor otroci s cinkastimi vojaki, meče jih semintje, pa ne zinejo. Ker ima pri teh strankah oporo, zato lahko žrtvuje ljudske interese željam vojaške kamarile. In kako lepo so gladili nemški nacionalci pot § 14. Že nekaj dni pred odgoditvijo so kričali po svojih listih, da je edina rešitev iz zamotanih državnih razmer — absolutistična vlada. Če bi bilo med vladnimi branitelji le nekaj mož, ki nimajo testene hrbtenice in ne glave na konopcu, v tem trenutku bi bili lahko prisilili Stürgkha, da bi zlezal kakor polit pes v kot ali pa šel za vedno. Takih mož ni bilo, in zato imamo sedaj absolutistično vlado.

§ 14 je zavladal. Prvo, kar je naprtel ž njim Stürgkh avstrijskemu ljudstvu, je povišani rekrutni kontingent za 31.000 mož na leto. Šele pred dvema leti je bil povišan letni rekrutni kontingent za 100.000 mož in v tako kratki dobi novo, težko breme. Vse, kar leze ino gre, bodo vtekli v vojaško suknjo in ljudstvo bo plačevalo, da bo obupalo. In drugo, kar je prinesel § 14, je ogromno novo posojilo. Dolgov ima že Avstrija čez glavo, zdaj se hoče zadušiti v njih.

Ko se je sešel leta 1911 državni zbor, v katerem je poslalo šest milijonov volilcev zastopnike z nalogo, da delujejo tam za ljudski blagor, za koristi vseh narodov in slojev, je bil odprt s prestolnim govorom, v katerem so bile med drugim tudi te besede: »Prebivalstvo pričakuje plodonosno delo zakonodaje na mnogih poljih. Zato bodo v tekočem zasedanju postavljene velike zahteve na vašo vnetost in vašo uvidenost.« Kje je ono plodonosno delo? Kako se je izkazala uvidenost večine poslancev? Kakor zasmeh mora občutiti avstrijsko ljudstvo one besede prestolnega nagovora, ko gleda take uspehe zakonodaje. Kadarkoli se je sešel državni zbor, je bila prva beseda vlade: »Več vojaštva, nove topove, višje davke.«

Delavstvo naj resno premisli sedanji položaj. Ima čedno število zastopnikov v državnem zboru, ali tolpa ljudskih izdajalcev je močnejša.

Ima v državnem zboru kremenite moze, ki ne spregledajo nobene prilike, če morejo koristiti svojim volilcem, ali mevze so številnejše. Ima v državnem zboru značajne branitelje svojih pravic, ali klečepalci so v večini. In vlada ima dispozicijski fond, ima čast in službe, s katerimi kupuje podle duše. Delavci, povejte svojim nezavednim tovarišem, ki so pomagali ob volitvah ljudskim izdajalcem, mevžam in klečepalcem do mandatov, da škodujejo sebi, svojim družinam, skupnosti, če še nadalje verujejo liberalnim in klerikalnim sleparjem. Privedite jih v naše organizacije — strokovne, gospodarske, politične in izobraževalne — da jim padejo luskinе z oči, da bodo znali razločevati med navideznimi in resničnimi prijatelji delavstva. Organizirani moramo biti čvrsto, da preprečimo v bodoče zločine, kakršni se dogajajo sedaj. Samo organizirano delavstvo bo napravilo konec lopovščinam, ki jih uganjajo na račun našega napredka vlada in njeni podrepaniki. Združimo se v četo, ki bo stala trdno na braniku za potrebe in koristi ljudstva, ki bo onemogočila delo hlapcem Rima in frazerjem za narodni blagor.

Socializem.

Nešteta tisočletja se je borilo človeško pleme, da bi se olajšalo življenje, ki mu je bilo neprijazno od prvega začetka, ko se je pojavilo na zemlji. Še danes opazujemo bedo nekulturnega življenja lahko pri takozvanih divjaki v Afriki, v oddaljenih krajih Amerike, na otokih Tihega oceana. In vendar vemo, da tudi to niso več pravi »divjaki«, temveč so se že povzpeli na stopnjo, ki je sicer nizka v primeri z višino Angležev ali Francozov, vendar pa visoka v primeri z nekdanjimi prebivalci brlogov, ki so se komaj za silo razlikovali od gozdnih živali. Kaj si je človeštvo vse pridobilo v teh neštetih tisočletjih! Pravo božansko čuvstvo prešinja modernega človeka, če se ozre po sedanjem svetu, ki je ves izpremenjen ne le po mehaničnem delovanju elementarnih sil, temveč skoraj še bolj po njegovi lastni volji. Kaj ni bilo vse to življenje vekov vstvarjanja?

Nekdaj je bila sama nevarnost, kamor se je človek obrnil, povsod je prežala nanj. Skrivala se je pod zemljo, plavala je v zraku, dremala je v valovih, žarila se je v oblakih. Danes kroti človek sovražnike iz vseh svetovnih carstev in jih premaguje. V svoji varnosti si je napravil življenje udobno in Perunovi tovariši pravi reveži v primeri s sodobnim kulturnim človekom. Kaj je bilo domovanje vrh Olimpa in kaj je palača ameriškega milijarderja, graščina kneza Švarcenberga ali pa vila industrijskega velikaša? Pomiloval bi človek dvajsetega stoletja Palado Ateno in Apolona, če pogleda današnja vseučilišča in tehniške visoke šole, gledališča in glasbene zavode, knjižnice in iznajditeljske laboratorije.

Tudi razkošje si je priskrbel človek. Ko je imel v shrambi dovolj kruha in slanine, obleko na telesu in streho nad glavo, je zahteval od življenja tudi udobnosti in lepote. Ni mu bilo več dovolj, da ne more dež prodirati skozi strop in burja skozi stene, da ga plašč varuje mraza in da dobiva želoec neizogibni tribut. Oglasile so se oči in ušesa in vsa čutila, in človek je izpolnil tudi zahteve njihove. Pa se je navadil, in vse, kar ima, mu je postalo potrebno. Zadoščene potrebe pa so bile vir novih potreb; v vsaki izpopolnitvi je bila nova želja in nov nagon.

Luksus pravijo temu, nekateri ponosno, drugi zaničljivo. Toda če je razlika med zver-skim brlogom in indijskim vigvanom, je med brlogom in kočjo na stebrih sredi jezera še večja, mnogo večja pa med brlogom in modernim salonom. Tudi luksuz je dvignjeno življenje! Higienična in okusna postelja, estetično urejena soba, umetniško izdelana posoda — vse to je tudi napredek.

Ali res je, da niso vsi ljudje enako deležni pridobitev naše dobe. V palačah ne stanujejo vsi, salonov nimajo vsi, svojih sinov ne pošiljajo

vsil na vseučilišča, tudi šampanjca ne pijo vsi. Vsled tega pa je nastala nevoščljivost. In nezavist je dobila ime socializem.

Sovražniki tistih, ki se jim bolje godi kakor množici, se organizirajo in se imenujejo socialne demokrate. Blagostanje pa je znamenje kulture, in socialisti, ki hočejo uničiti udobnost in blaginjo, ker je sami nimajo, so — sovražniki kulture...

Tisočkrat smo ovrgli take argumente. In socialisti bi zaslužili, da jih iztrebi družba z ognjem in mečem, če — bi res imeli take namene, kakršne jim podtikajo. Ali če bi bili socialistični smotri taki, tedaj ne bi bilo socialne demokracije in število nje pristašev se ne bi množilo od dne do dne po vseh koncih in krajih sveta. Zakaj sama uničevalna misel nima take organizatorične moči. Celo za agitacijsko sredstvo bi se dala zavist porabiti le kratek, jako kratek čas, trajno uspešna pa ne bi mogla biti.

V ljudskih množicah živi hrepenenje po boljšem življenju prav tako kakor v duši kartskega magnata ali plemenite grofice. Ljudstvo ne zaničuje višjega znanja, ne sovraži lepote in udobnosti, temveč stremi samo naprej in navzgor. In le zato, ker kaže socializem vsem ljudem pot do blagostanja, ki ga imajo dandanes le nekateri, in preko tega do vedno boljšega in višjega življenja, si osvaja srca in množi svojo armado. Uničiti hoče socializem kapitalistično nepravilnost in hudo zatiranje, ker ovira napredek ljudstva, napredek sam pa hoče pospešiti. Zakaj ljudstvo samo hoče napredovati gmotno in duševno. Le kdor ga vodi na tej poti, ima bodočnost. In zato je kljub obrekovanju, kljub podtikanju neresničnih imen, kljub popačevanju socializem bodočnost človeštva!

Nemške hijene na bojnem polju dela.

Pod tem zaglavjem neki naš nemški brat-ski list piše:

Kakor hitro kje v kaki industriji izbruhne kak spor in boj med delavci in podjetniki, se takoj pojavijo na površju zagovorniki in hlapci kapitala. Da pa kreature zakrijejo svoj pravi namen, prihajajo med delavce z donečimi frazami, češ, »delavce hočemo rešiti rdečega terorizma in visokih prispevkov«. Popreje pa nemške hijene nikoli ne smatrajo za potrebno stopiti v akcijo. Kakor hitro pa delavci kakega podjetja stopijo v kako mezdno gibanje, in si hočejo svoje mizerne plače ter nečloveške razmere količkaj zboljšati, takoj se pojavi nemško-nacionalna druhal, agitacijski apostoljni zveze nemških delavcev, ki kakor krvoločne hijene, v boju se nahajajoče delavce zavratno napadejo. Kdo naj bi v takih okoljih se zamogel potlačiti sum, da ta fakinaža razvija svoje agitacijsko delovanje na zahtevo podjetnikov in v sporazum s podjetniki, posebno pa vselej takrat, kadar se interesi denarne mošnje gospodov nahajajo v dozdevni nevarnosti? Če bi bila stvar drugačna in če bi nemški »reševalci« z delavci in povzdigo njihovih gospodarskih interesov bili resnega in poštenega namena, bi bilo nemogoče, da bi prihajali vselej takrat, kadar delavci od svojih podjetnikov zahtevajo boljše plače in je v dosegu tega smotra in zmage trdna složnost med delavci prvi predpogoji. V očigled navedenega dejstva lahko kar naravnost trdimo, da so nemški delavski(?) voditelji od gotove stvari direktno najeti za to, da potrebno slovo med delavci uničijo in s tem seveda tudi vsako gibanje za dosego višjih plač onemogočijo.

Tako na primer so rudarji premogovnika grofa Henkla v Lešah, pred kratkim ravnateljstvu tega podjetja, izročili zahtevo po višjih plačah. Nobeden pošten človek ne more reči, da zahteva ni bila upravičena, ali pa, da je je pogrešala zadostne utemeljitve. Nasprotno, vsakdo bo ta korak, ki je v interesu kulture, gospodarskega življenja, in ne nazadnje v interesu države same, pozdravil. Ta korak je bil tudi tembolj opravičen, ker je v splošnem

vendar znano, da ravno uprava premogovnika grofa Henkla, svoje delavce tako sramotno nizko plačuje, da je stvar že močno podobna frivolnemu uničevanju človeških življenj. In kaj doživljamo? V tem trenutku, ko stopajo delavci v plačilni boj, v tem trenutku, ko uprava premogovnika delavcem s pomočjo žuganja odjeda vse prostore za shode, v trenutku pride neka zveza nemških »delavcev« (?) in skliče v Možicah ustanovno zborovanje! In da bo nemško-nacionalna svojat opravila svoje delo temeljito, ter kar v enem naskoku zavzame rdeče trdnjave, in tako na izdaten način pomaga braniti mednarodno denarno mošnjo gospodov grofov, ni bilo dosti enega, ampak kar štirje so izmed te čedne družbe morali priti. Med temi štirimi nemškimi hajlovskimi pošteniakoviči se je nahajal tudi stavkolomec tiskar Mügge; drugače pa so tudi vsi ostali bili enakovredni bratci.

Casopis »Freie Stimmen«, ki drugače pri vsaki priliki pošilja na delavce ogenj in žveplo je veselja kar pijan. S huronskim navdušenjem poroča o uspehu (!?) divje gonje sledeče: »Navzlic slabemu vremenu so delavci prišli v velikem številu. Vse je navdajala le ena misel, namreč misel, otresti se končno vendarle enkrat rdečega jarma. (Hu, hu, grozno!) Potem je predsednik (predsednik, nemara kakega društva nemško-nacionalnih kastriranih evnuhov) imel daljšo predavanje, (morda je pripovedoval kako se prostituira poštene delavce) kateremu je sledilo odobravanje in »heil« kliči. (V slovenskem delu Koroške namreč kliče pri vsaki priliki tista kreatura heil, ki se bodisi v svoji pasji ponižnosti hoče kakim nemško-nacionalnim korifeji prikupiti ali pa smpakje dobi kak judežev groš od Südmarke bolj rečeno Südmarke.) Strupena slina »Freie Stimmen« nadalje še pišejo: »Predsednik je uničujoči (joj, joj) kritiki podvrgel posebno besede in dejanja rdečih delavskih voditeljev ter je na podlagi bogatega materijala (beri-laži) njihovo prijateljstvo do delavcev primerno razkrinkal. (Kaj bo neki taka uboga nemško-nacionalna šleva razkrinkala, morda to, da delavski izkoriščevalci žolto organizacijo kastrirancev podpirajo.) Temu nasproti pa je razvil program zveze nemških delavcev, (beri nemških kreatur, ki se med poštenimi nemškimi delavci pokazati ne smejo), ki je v resnici delavcem prijazen (grda laž, kajti v ozadju tega programa stoje najhujši delavski izkoriščevalci) in ne stremi za izkoriščanjem delavcev.«

Zadnja trditev namigava na malenkostne prispevke, ki jih rudarji v svojo strokovno organizacijo, »Unio« rudarjev plačujejo. Pri nemško-nacionalni organizaciji štrajkbreherjev seveda prispevkov ne rabijo dosti, ker jim potrebna sredstva za njihove podle, hlapčevske in izdajalske posle dajejo tisti, v kojih prid delajo, namreč podjetniki.

Nazadnje se »Freie Stimmen«, bolj rečeno »Schweins-Stimmen« še pobahajo, da je takoj pristopilo 50 delavcev kot člani.

Zares velikanski uspeh, (!) namreč na papirju. V resnici pa nemški junaki svobode niti niso šli tako junaško na delo. Več je bilo namreč hripavega hajljanja, kakor pa pozitivnega uspeha, kajti veliko število delavcev na tem konventikelnju je strašilo le v možganih od same neumnosti tulečih hajlbrüderjev. Dejanjsko so rudarji ostali lepo doma, ker so pač slutiti izdajstvo, ki se za tem zborovanjem skriva, in za to jim niti na misel ni prišlo, da bi se ga v »velikem« številu udeležili. Tisti, ki so prišli, bili so le südmarkljerji, uradniki in nekaj delavcev, namreč podjetniški hlapci in podajaci. Bili so ti »delavci« poleg le za parado in še te »delavce« so šli iskati z vozom, ravnotako so jih po shodu zopet peljali z vozom domov. (Gnojni voz bi za tako prevažanje bil najbolj primeren.) A navzlic velikemu naporu uničiti v prid in korist denarne mošnje gospodov grofov, delavsko gibanje, je bil »uspeh« zelo klavern, kajti ne 50 ampak le 18 članov je pristopilo po »uničujoči kritiki« gospoda »predsednika«. Kak izgledajo delavci, ki so pristopili, nam najbolj dokazuje imenik onih »delavcev«, ki so jih izvolili v odbor, in ki so: Alojzij Wicher, **skladiščnik**, predsednik; Franc Polajnar, **predstojnik**, predsednikov namestnik; Hans Rosbacher, **uradnik**; Emerich Dretnik, **nadkopač** in Jožef Stefan, **nadkopač**, blagajniki; Tomaž Unz, **učitelj** in Maks Flor, **predstojnik**, zapisničarja; Rudolf Jeny, **nadkopač** in Filip Konič, **predstojnik**, kot odborniki. Končno sta bila kot namestnika izvoljena: Th. Smetinger, **nadkopač** in Mihael Moriy, **nadkopač**.

Torej sami nadkopači, uradniški predstojniki in uradniki, to so gotovo taki »delavci«, za katere nobeno delavsko društvo »Bunda« nemško-nacionalnih kastrirancev zavidalo ne bo. A najboljše na stvari pa je, da so to sami taki ljudje, ki v službi rudniških podjetij skrbijo za prav izdatno izkoriščanje delavcev

in mnogokrat tudi po nalogu rudniških uprav vsako gibanje delavcev za zboljšanjem svojih življenjskih razmer namenoma preprečijo. V tem slučaju se pač jasno zopet pokazuje, po čigavem nalogu »voditelji« (bolje zapeljivcev) nemških delavcev delajo in v čigavi službi se ti ptički nahajajo. Rešiti hočejo ti namškonacionalni gobezdači in klativitezi, delavce iz jarma (?) rdeče internacionale zato, da jih tem lažje uprežejo v jarem kapitalizma. Temu naj brez vsake volje po navodilu kričavih ter podkupljenih hajlovcev robotajo, da bo internacionalnemu kapitalizmu tem lažje pšenica šla v klasje.

Nemško-nacionalna gospoda bo že oprostila vprašanje, kaj pravzaprav iščejo med slovenskimi rudarji? Ali je »Bund« nemško-nacionalnih »delavcev« med nemškimi delavci v nemških krajih že doživel tak bankrot, da hodi na lov za slovenskimi rudarji? Sram naj bo to fakinažo. Prepričana naj bo, da gnusno demoralizacijo, ki jo hočejo širiti med poštenimi slovenskimi rudarji, mirno ne bomo prenašali. Najžalostnejše na stvari pa je, da se najde tudi med rojenimi Slovenci take breznačajne podleže, ki se za nasmehljaj kake nemško-nacionalne korifeje, ali pa za kak judežev groš, ki mu ga »südmarkljerji« namenoma vržejo, kakor kost psu, kakor kaka prostitutka vdinjajo v službo najhujših pospeševalcev nemoralne korupcije.

Majka Germanija, zakri si oči pred takimi tvojimi sinovi, ki se poslužujejo slovenskih breznačajnih propalic. In tudi ti majka Slavija si zakrij oči pred šufti, ki jih imaš v vrstah tvojih sinov.

Tovariši, varujte se te družbe!

Strokovne organizacije in lanska gospodarska kriza.

Viharju kljubuje le drevje, ki ima močno razrasle korenine, ki ima deblo polno moči in svežega soka. Takemu silnemu, odpornemu drevju so enake avstrijske strokovne organizacije, ki jih ni razrušila vihra lanskega leta, ko je bila gospodarska kriza tako velikanska kakor že leta in leta ne. Naše strokovne organizacije so kljub silni brezposelnosti, kljub velikim mezdinim bojem vtzrajale in še pridobile.

Strokovna komisija ni še izdala končnega poročila, ali dosedanja letna poročila poedinah strok presenetijo tudi največjega črnogleda. Najhujše so bile prizadete vse stroke stavbne obrti. Nobena obrt ni imela tako malo dela in počivalo je na tisoče zidarjev in tesarjev in opekarskih delavcev. Podpore brezposelnim so v vseh strokah v pretečenem letu silno narasle. Ena naših največjih organizacij — zveza kovinarskih delavcev — poroča, da je izplačala leta 1911 brezposelnim članom 496.119 K, naslednje leto 506.874 K, a lansko leto že 740.907 kron! Organizacija tiskarskih delavcev je podpirala leta 1912 brezposelne člane za 170.517 dni, leta 1913. pa je naraslo to število na 270.000 dni. Zveza lesnih delavcev je izplačala lansko leto skoraj še enkrat toliko brezposelnih podpor kakor leta 1912; predlanskim je izplačala 165.000 K, lansko leto pa 315.000 K. V nekaterih manjših strokah so narasle podpore še močneje. Tako poročajo livarji, da so iplačali leta 1912 svojim brezposelnim članom 28.391 K, leta 1913 pa 86.766 K. Strugarji so izplačali leta 1912 24.300 K brezposelnih podpor, lani 28.390 K. Čevljarji so izplačali leta 1913 brezposelnim članom 41.274 K, za 17.384 K več kakor predlanskim. Tako so skrbeli delavci za svoje tovariše v bedi, a država, ki ima dispozijski fond za sleparje, ki slepo razmetava za penzije neštetim ubogim ministrom — penzionistom, ni imela vinarja, da bi olajšala bedo tolikih delavskih družin.

Že prej smo omenili, da so bili stavbinski delavci vsled gospodarske krize prizadeti najhujše. Če ni imelo dela na tisoče njenih članov, tedaj ni nič čudnega, da je padlo število organiziranih stavbinskih delavcev. Zveza je izgubila 4000 članov, kar je pravzaprav v primeri s silno krizo v stavbni obrti prav malo. Od 30.000 je padlo število članov na 26.000. Da pa ima zveza stavbinskih delavcev trden temelj izpričuje njeno premoženje, ki je naraslo lansko leto od 574.000 na 771.000 kron. Upoštevati moramo pri tem to, da zveza stavbinskih delavcev ni dajala doslej brezposelnih podpor in zato ni gospodarska kriza tako hudo prizadela njenih financ. Zveza pa pripravlja prav sedaj predloge za izplačevanje brezposelnih podpor in s tem bo le pridobila. Prav težke izgube pa je imela lansko leto unija predilničarskih delavcev, število njenih članov je padlo od 41.500 na 39.000. Tudi lesni delavci so izgubili 1000 članov. Vse to so pač stroke, v katerih je gospodarska kriza go-

spodarila najhujše. Nasproti tem izgubam pa znamenujejo druge organizacije lep in razveseljiv napredek. Kovinarji so pridobili čedno število novih članov; od 60.977 so poskočili na 62.698 članov. Železničarji so napredovali za 1300 članov, njihova organizacija šteje sedaj 56.800 članov. O napredku poročajo tudi organizacije krojačev, čevljarjev in usnjarskih delavcev. Unija avstrijskih rudarjev konstatira, da je kljub vsem težavam naraslo število njenih članov. In vse polno je še drugih organizacij, ki so kljub gospodarski krizi pridobile mnogo novih članov.

Avstrijsko delavstvo je torej lahko povsem zadovoljno z letnimi poročili strokovnih organizacij. Če jih ni uničila lanska kriza, tedaj je njihov obstoj tako trden, da zro brez strahu v bodočnost. Najhujše je torej za nami. Kriza pojema, pričinja se zopet pohod navzgor. Ali po tem težkem letu ne sme pozabiti naše delavstvo, da je še na tisoče delavcev izven naših organizacij, da je še na tisoče delavcev, ki verujejo nacionalističnim in verskim frazam. Naša naloga je, da pridobimo te. Na delo sodrugi, na delo za vašo in našo korist!

Poročila iz tujine.

Nemčija.

Od dne 22. do 27. junija t. l. se bo vršil kongres vseh prostih strokovnih organizacij v Nemčiji, ki bo zboroval v Monakovem na Bavarskem. Zelo obsežni dnevni red se glasi: 1. Volitev raznih komisij in pregledovanje mandатов. 2. Poročilo generalne komisije. 3. Razprave o predlogih: a) glede splošne agitacije; b) glede agitacije med delavci drugih jezikov; c) glede stavkovne podpore in statistika o stavkah; d) glede tajništva za delavke; e) glede korespondenčnega lista; f) socialnopolitičnega oddelka; g) centralnega delavskega tajništva in h) glede ureditve agitacijskih meja. 4. »Ljudska oskrba.« 5. Raba državnega društvenega zakona. 6. Varstvo delavoljnih in podjetniški terorizem. 7. Skrb za brezposelne. 8. Zakonita ureditev tarifnih pogodb. 9. Vpliv druginje živil na gospodarski položaj delavskega razreda. 10. Posvetovanje o predlogih, ki se jih pri predstojećih točkah ni rešilo.

— Velik pogrom tujezemskih delavcev v Ruhrskem okrožju. V Nemčiji so posebno v rudniških krogih začeli s tujezemskimi delavci zelo strogo postopati in je zaradi vsake malenkosti izganjati. Kako ničevni so včasih vzroki izгона, dokazuje zelo jasno nastopni slučaj: V Bochumu so izgnali neko rudarsko družino. Ko je prišla žena družine na policijsko ravnanje in je tamkaj proseč povedala, kak obupen položaj in beda družini preti, ako se jo brez vseh sredstev z otroci vred požene v popolnoma tuj svet, ji je policijski uradnik dejal, naj se le potolaži, češ, **saj ne bode te sami, izgnali bomo na stotine tudi še drugih družin!** Mož se je, kakor je »Bochumer Volksbl.« javil, pregrešil zoper »svetost« rudniškega kapitala. Ob priliki zadnje stavke rudarjev je namreč nekega stavkokaza imenoval nekoliko predraščeno pri pravem imenu, a so ga že takrat za ta grozni »zločin« na šest tednov zaprli. Drugače so ga pustili pri miru, ker je takrat vladala visoka konjunktura in so delavce rabili. Sedaj pa, ko je dobra konjunktura pri kraju, porablajo vsako priliko in vsako malenkost — če tudi staro — da se kolikor mogoče velikega števila tujih delavcev iznebijo. Glede gori omenjene družine pa je slučaj zelo drastičen: Oče izgnanega rudarja je Avstrijec, dela že 37 let v Nemčiji, izgnani rudar sam je rojen in vzgojen v Nemčiji; vzel si je tudi Nemko za ženo, tujezemstva nikoli videl ni, pomagalo pa ni vse skupaj nič, dasi je bil delavec priden. — Tujezemski špiceljni, če so še taki hudodelci, vživajo tudi v Nemčiji nemoteno prostost, za poštene delavce pa ni prostora. Tudi nemške oblasti kakor povsod drugod plešejo tako, kakor jim kapitalisti godejo.

— V Saarskem premogovnem okrožju med rudarji vre. V Saarskem premogovnem okrožju bi uprave premogovnikov rudarje rade prisilile delati čez delovni čas, oziroma nadšhte. V Hastenbachu se je kakih 75 rudarjev zahtevali uprave uprlo, za kar so bili vsi odpuščeni. Isto se ponavlja tudi na drugih jamah imenovanega okrožja. Prišlo je deloma že do stavke.

Anglija.

Zaradi razlaganja določb zakona o minimalnih plačah v rudništvu je začelo med angleškim rudarskim delavstvom vnovič zelo opasno vreti. V nekaterih revirjih rudarji v velikem številu že stavkajo. Vsekakor stojimo pred resnimi dogodki. Sedanje gibanje pač jasno kaže, da rudarji na Angleškem ne raz-

umejo nobene šale, posebno ne takrat, kadar se gre za njihove zasluške. V tem oziru ne odnehajo niti za las. Kje smo še mi v Avstriji!

Amerika.

Tudi v Ameriki se stavkovno gibanje noče poleči; komaj v enem kraju poneha, drugod že zopet s podvojeno silo butne na dan. Velikansko stavkovno gibanje je sedaj v tiru med premogokopnim delavstvom.

Gospodarski pregled.

Ravnokar objavljena statistika o blagovnem prometu med našo državo in tujezstvom nam zelo jasno predočuje položaj našega narodnega gospodarstva.

Nekaterim industrijskim panogam se je posrečilo izvoz svojih izdelkov povečati. Znatno je poskočil izvoz izdelkov tekstilne industrije, a tudi uvoz surovin te industrije dokazuje, da je ta panoga udarec najhujše gospodarske krize prebolela. Ravno tako tudi povečani uvoz surovin nekaterih drugih industrijskih panog dokazuje, da se je kupna moč domačega trga nekoliko ojačila, a vseeno ne velja to v splošnem. Konfekcijskega, usnjatega, lesenega in steklenega blaga je naša industrija letos še manj izvozila kakor pa lani. Nazadovanje izvoza preje (Garn) ni opasno, ker je treba upoštevati, da je lanski izvoz bil le bolj podoben razmetavanju pod lastno ceno. Največje nazadovanje kaže izvoz sladkorja, ki je lani bil nenavadno velik. Omeniti vredno je veliko naraščanje uvoza usnja in usnjatega blaga, kar je najbrže posledica podražitve usnja potom kartela, in pa zlatih dragulj, kar nemara povzroča tehnično visoko razvita zlatninska industrija v Nemčiji, ki avstrijsko znatno nadkriljuje. **Izvoz ružavega premoga je zopet nazadoval.** Nazadovanje uvoza železa, železnega blaga, strojev in aparatov ob istočasnem malem naraščanju izvoza tega blaga kaže, da investicije še vedno ne napredujejo. **Tudi nazadovanje uvoza kamnitega premoga in pa raznih rudnin** dokazuje, da je splošna industrijska produkcija še vedno občutno utesnena. V splošnem je iz trgovinske statistike posneti, da so se nekatere industrijske panoge sicer nekoliko povzdignile, v celoti pa največji del naše industrije prejkoslej trpi še pod hudim pritiskom gospodarske depresije.

Rudarji na Zgornjem Štajerskem, berite! Dne 23. marca t. l. se je vršila na Dunaju seja upravnega sveta Alpinske montanske družbe. Na ti seji je upravni svet ugotovil bilanco za leto 1913. Dasi je tudi ta mogočna družba občutila splošno gospodarsko krizo, bodo njeni akcionarji še vseeno lahko zadovoljni. Kosmati dohodki rudništva in fužin Alpinske montanske družbe so v letu 1913 znašali 28.277.482 kron (lani 35.586.684 kron). Po odtegnitvi generalnih stroškov (plač itd.) v znesku 8.193.798 kron in davkov ter prispevkov zakonitega zavarovanja in pa po odpisu zneska 5.201.436 K **znaša čisti dobiček 15.018.389 kron** (lani 23.762.282 kron). K temu prihaja še preodpis od leta 1912 v znesku 1.672.354 kron, tako, da **bo občni zbor akcionarjev Alpinske montanske družbe sklepal o razdelitvi čistega dobička v znesku 16.690.743 kron.** Občni zbor se bo vršil dne 16. aprila 1913, ta dan se bodo gospodje akcionarji, ki celo leto niso niti z mezinem mignili, »talali« za krvave žulje rudarjev in fužinskih delavcev. Rudarji pa še vseeno ne bodo hoteli razumeti, da jim je treba močne, velike in trdne strokovne organizacije. Je pač križ, našim tovarišem je le žal za malenkostne prispevke za svojo strokovno organizacijo, da pa jim popolnoma tuje pijavke sesajo kri in mozeg, tega ne vidijo.

Avstrijska rudniška in fužinska družba, ki je ravnokar objavila svoje računske zaključke za leto 1913, je tudi jako dobro odrezala. **Njen čisti dobiček znaša 7.145.260 kron.** Upamo, da se gospodje rudniški akcionarji pri splošni delitvi delavskih žuljev ne bodo stepli. Kako so neki odrezali rudarji za leto 1913? Pa ja, da ne bi jim od samih mastnih dividend želodci krulili!

Jamska nesreča v Bosni.

Tudi najnovejši del naše domovine — Bosna — noče glede nesreč zaostajati za staro Avstrijo. Moderni kapitalizem, ki se je naselil semkaj, tudi bosansko delavstvo ne obvaruje svojega »blagoslova«.

Dne 20. marca t. l. so se v neki premogovni jami pri Zenici vneli vnetljivi plini (Schlagwetter), kar je povzročilo eksplozijo. Pet rudarjev je popolnoma zasutih, šesti pa se je, hudo poškodovan, komaj rešil. Zemeljske plasti, ki so se na rudarje vsule, so bile zelo velike in je bilo treba dolgega in napornega dela,

predno so jih dobili. Vseh pet rudarjev je bilo seveda mrtvih. Pravijo, da so ponesrečeni rudarji predpisom nasproti spali, in da so baje kadili, vsled česar je eksplozija baje nastala. Stanje šestega rešenega rudarja je tako slabo, da ni upanja, da bi ostal pri življenju. Zaslišati ga še niso mogli. Preiskava je uvedena.

Značilno je na stvari, da gospodje, predno se je preiskava izvršila, že vedo, da so delavci »spali« in »kadili«. Poznamo take »knife«, tako se vedno stvar zasučje. Glavno je, da se gospodje izmažejo, da jim ni treba plačati.

Generalni ravnatelj Alpinske montanske družbe — blazen.

Generalnemu ravnatelju Alpinske montanske družbe Antonu vitezu pl. Kerpely se je zmešalo, vsled česar so ga morali oddati v norišnico na Steinhofu pri Dunaju.

Pred kakimi petimi meseci je nastopil dopust, bil je težko bolan na živcih in je ta bolezen bila zvezana z bolečinami v želodcu. Najprej je bil nekaj časa v Egiptu, potem v Št. Moricu v Švici, na zadnje pa se je podal v Riviero, kjer je v Nizzi iskal zdravja. Ker pa se njegova bolezen ni zboljšala, nasprotno, ker se je pojavljala pri njem opasna razburjenost, se je pl. Kerpely pred nekaj dnevi vrnil na Dunaj, kjer so ga potem morali oddati v norišnico. Pl. Kerpely, ki je okrog 40 let star, je kot naslednik generalnega ravnatelja Hellja pred kakimi 15 leti stopil na čelo Alpinske montanske družbe. V železarskem kartelu je igral mero-dajno vlogo, in je bil tudi član državne komisije za skušnje na montanistični visoki šoli v Ljubnu.

Mi gotovo ne želimo nikomur nič slabega, toda ne moremo si kaj, da ne bi opozorili na velikansko razliko, ki obstoji v sedanjem družabnem redu med človekom in človekom. Če nesreča zadene kakega rudarja ali rokodelca pri kakem rudniku, tedaj ga za tisti čas, ko se drugi zdravijo v Egiptu, v Švici in Nizzi, vtaknejo v kako smrdljivo rudniško bolnišnico. Navzlic ogromnim dobičkom za delavce, ne preostaja niti vinarja za količkaj pošteno zdravljenje in to naj bo pravica . . .

Hinavci med sabo.

Češki naš bratski strokovni list »Nazdar« je v eni izmed zadnjih svojih števil objavil kratek a zanimiv dogodek, ki se je odigral med nekaterimi rudarji-petolizniki jame »Franc« v Privozu na Moravskem. Dogodek je tako značilen, da ga objavljamo tudi mi. »Nazdar« piše:

Nekaterim maloštevilnim rudarjem — seveda »ta pridnim« — na jami »Franc« v Privozu se je godilo enkrat dobro. Uprava jame je namreč pustila napraviti novo jamsko konstrukcijo (dvigalo) in je k temu delu, monterjem v pomoč, dodelila tudi nekaj »boljših« rudarjev. Obratni vodja Švab jima je obljubil, da jim bo po končanem delu plačal hektoliter piva. le pridno naj delajo. A res, obratni vodja je ostal mož-beseda. Ko so te dni delo dogotovili, je po nalogu obratnega vodje Švaba paznik Pardubicky svojo partijo peljal v gostilno tukajšnjega sokolskega doma, kjer jim je obratni vodja kot likof napravil pošteno »požrtijo«. Tovariši iz »mokrega« kraja so pili, jedli, pili in pripovedovali toliko časa, da so hektoliter popolnoma izpraznili. Toda, čim več so pili, tem večjo žejo so imeli. In ker se je paznik Pardubicky bal, da bi njegova partija po »okrepčilu« dobila veselje, skušati svoje mišice (muskelnje) na bradlji ali pa na drogu (telovadno orodje), pri čemer bi si bili »možakarji« gotovo polomili kosti, je svojo partijo navedel iz sokolskega doma v gostilno gostilničarja Hlebka. Tam tovariši sicer niso hoteli več skušati svojih mišic, zato pa so se jim razvezali jeziki in so skušali drug drugega prepričati, kdo izmed njih je — večji petoliznik in hinavec! Ko so se i pri gostilničarju Hlebku »pokraftali«, so »solidarno« šli še v neko drugo gostilno. Tam pa so bili že tako glasni in »prijazni«, da jih je bilo kar veselje poslušati. Konec koncev pa je bil ta, da so se začeli s pestmi »božati«, kar je imelo to posledico, da je bilo nekaj krvavih glav in ubitih šip za 26 kron.

Ker se je partija med sabo dobro poznala, so si možakarji očitno hoteli pritisniti na čelo le Kajnovu znamenje, da ne bo pozneje hinavec hinavca zgrešil.

Rudarji, agitirajte med svojimi tovariši za pristop v strokovno organizacijo, in širite povsod »Rudarja« in »Zarjo«.

Dva svetova.

To leto zadaje zopet mnogo skrbi in žalosti »visokim damam«, kako naj oblačijo, kinčajo in češejo svoje ljubimce pse. Kakor pri drugi modi, prednjači Pariz tudi v tej. Za tem seveda ne sme zaostati London, Njujork, Amsterdam, Berlin in druga velekapitalistična mesta. Danes ni več dopuščen samo navaden usnjat ovratnik in navaden svilen povodec. Poklicani so zlatarji in draguljarji, da store vse za pasjo civilizacijo. Vse rafinerije okusa so dovoljene, če so harmonične za »individualnost« pasje ekscelece. Če ima gospod buldog bel gobček, mora nositi bel ovratnik, okinčan s tirkisi (dragimi kameni). Če pa goji »visoka« dama psa za v naročje, bodisi rase King Čarl, Bolonjezer, ali kitajski ali japonski psiček, mora dobiti srebrno ozko ovratnico, ki mora biti umetniško izdelana. Majhen pinč mora dobiti jermen preko grudi; za belega pinča seveda črn jermen, ki pa mora biti okrašen z lepimi opali. Za avtomobil mora gospod pes imeti posebno opravo, obšito z dragim krznom. Odelo mora biti seveda v soglasju z barvo obleke njegove gospe. Pes »visoke« gospe mora biti oblečen na sprehodih, da se ne prehladi in da ne dobi kašlja. K dobremu tonu pasje civilizacije spada, da je pes obut v svilene nogavice in fine čevljičke.

Dobro je biti pes moderne in bogate dame, kaj ne?! . . . Lepa in topla obleka, strežnica mu prinaša najizbranejši jedi, sobarica mu postilja mehko in gorko posteljo. Če zbolí, ga takoj pošljejo v sanatorij, kjer mu posvečajo največjo skrb specialisti in profesorji. Če pa pogine, mu pa gospodarica postavi umetno izdelan marmorni spomenik.

Pred kratkim je izšlo poročilo dunajskega rešilnega društva, ki zgovorno dokazuje potom števil, kako se godi širokim ljudskim slojem. Društvo je leta 1913 nudilo prvo pomoč v 36.666 slučajih, to je povprečno 92 slučajev dnevno. Med drugimi podatki se nahajajo sledeči: 8425 hipnih obolenj, 13.425 ponesrečenih, 427 najdenih mrtvih, 1410 samomorov in poskusov samomora. Zelo važen pa je pregled o vzrokih nesreč. Po njem je bilo med drugimi: 1294 povoženih, 1003 ponesrečenih v tovarnah in delavnicah, 240 nesreč pri zgradbah, 42 v šolah, 48 pa jih je umrlo gladu in mraza, ker niso imeli pristrešja. In to samo na Dunaju!

Stotisoče ljudi je brezposelnih, ki jim primanjkuje vsega. Milijoni pa trpijo in garajo ter z delom svojih rok kupičijo bogastvo prevzetnim potratnežem. Sami pa stradajo in trpijo pomanjkanje s svojimi družinami vred. Zares krasen družabni red »po božji volji«! Daleč je prišla civilizacija današnje družbe. Kapitalistični bog je odredil, da brezdelni lenuhi in lenuhinje zapravljajo, da oblačijo in s perverzno ljubeznijo negujejo svoje pse, dočim revne delavske pare na cestah gladu umirajo!

Društvene vesti.

Zagorje ob Savi. V nedeljo dne 29. marca t. l. se je vršil redni celoletni občni zbor tukajšnje skupine Unije rudarjev avstrijskih. Po rešitvi točke glede poročila podružničnega vodstva, katerega je občni zbor vzel na znanje, so bili v novi odbor izvoljeni sledeči sodrugi in sicer: M. Čobal, načelnikom; Srebot Jožef, načelnikovim namestnikom; Zahorik Franc, blagajnikom; Škrabar Franc, njegovim namestnikom; Magorš Ivan, knjižničarjem; Trebušak Lovro, namestnikom. Odborniki: Peterlin Franc, Krmelj Franc in Taufer Franc. Kot preglednika sta končno bila izvoljena: Prašnikar Anton in Božjak Anton. Pri zadnji točki je razložil sodrug Čobal položaj in štidij, v katerem se nahaja socialno zavarovanje in pa od zbornice poslancev že sprejeta predloga glede nezgodnega zavarovanja rudarjev. Nato je bil občni zbor zaključen.

Črno. Članom podružnice Unije rudarjev naznanjamo, da plačujejo svoje prispevke lahko tudi pri sodrugu Prohartu v konsumnem društvu, kjer dobe tudi lahko strokovni list »Rudar«.

Prodajalna konsumnega društva »Sloga« bo na dan 1. majnika zaprta. Člani naj si torej vse potrebno pravočasno preskrbe.

Kdor še nima žepnega koledarja, naj si ga pri sodrugu Prohartu kupi.

Razne vesti.

Združevanje (koncentracija) kapitala. Tovarna za stroje Zieleniewskija v Krakovu, gališka akcijska družba za vagone in stroje v Sanku in tovarna za stroje kneza Lubomirskija v Lvovu, so se združile. Iz vseh treh velikih podjetij je torej postalo le eno velikansko podjetje, katerega posestnik je sedaj le ena akcij-

ska družba. Obenem pa je nova družba v najtesnejši zvezi z vso zapadnoavstrijsko strojno industrijo. V njenem upravnem svetu so zastopani: Kreditni zavod potom ravnatelja Neuratha; veliki industrijalni obrati v Vitkovcih potom generalnega ravnatelja Šusterja; »Merkur« potom ravnatelja Švarca, in Škodovi obrati potom svojega generalnega ravnatelja Škode. Poljske delavce v Galiciji torej izkorišča isti kapital kakor nemške delavce v Dunajskem Novem mestu in češke delavce v Plznu! Ali ni napram mednarodno in medversko združenemu kapitalu treba enotne delavske organizacije?

Kapital se združuje povsod. Akcijska družba Krupp je objavila svoje poročilo za poslovno dobo 1912/1913. Iz tega poročila je razvidno, da ima Krupp v svojem podjetju uslužbenih nič manj kot 77.000 delavcev in uradnikov. Čistega dobička je imela družba v tej dobi čedno svotico 77 milijonov 378.000 kron. Napram 62 milijonom v prejšnjem letu. Dosegla je torej 14 milijonov več. Ta dobiček so povzročila velika militaristična naročila v poročilnem letu, ker so vse države zvišale izdatke za oboroževanje. Od teh 77 milijonov dobička pa se razdeli med akcionarje nič manj kot okroglo 54 milijonov kron 140stotne dividende. Iz tega je razvidno, da imajo od krvavega človeškega klanja in oboroženega miru korist samo nekateri. Kdo bi še trdil, da se prerokovanje Karla Marxa o koncentraciji kapitala ne izpolnjuje? Potem nam slovenski klerikalci prihajajo, pa nam pripovedujejo nekaj o neki »baje potrebni« ujokani klerikalni strokovni zvezi. Vpričo popolnoma drugih odnošajev, kakor pa nam jih ti razni klerikalni petelinčki slikajo, nam bodo že morali oprostiti, če jim povemo, da so navadni demagogi in čisto navadni sleparji.

Kako kapitalisti grabijo. Meseca junija pretečenega leta je v Londonu umrl veleposestnik ameriških železnic Brady. Ko so sestavili račun njegovega premoženja, se je izkazalo, da znaša Bradyjeva zapuščina 200 milijonov dolarjev, kar je toliko, kakor približno ena milijarda nemških mark. Kadar taka pijavka, kakor na primer Brady, dá ali pa zapusti kako drobtinico v kak dobrodelni namen, mu vse meščansko časopisje poje slavo in ga kot dobrotnika povzdiguje v nebesa. Živ krst pa se ne domisli, da je tak milijarder svoje ogromne zaklade takorekoč naropal preko neštevilnih trupel ubitih in pohabljenih delavcev ter neštevilnih uničenih delavskih družin v potokih solza vdov in sirot. Pa kdo izmed meščanske sodrge bo ob takih prilikah mislil na delavsko paro, pijavka je v njenih očeh — »dobrotnik«. Mi pa pravimo, njega in njegovo tako dobrodelnost naj vrag vzame.

Koliko znosijo ljudje vsako leto v Lurd. Katoliška cerkev, oziroma papež, dobiva vsako leto velikanske dobičke od lurske božje poti. Od te božje poti dobi papež vsako leto okroglo 3 milijone kron čistih dohodkov! Vatikanski jetnik vleče torej prav mastne profite od ljudske neumnosti.

Kapitalistični zločini. Pred nedavnim časom je neko braziljansko podjetje potopilo v morje 6 milijonov vreč kave, da bi prišlo tako manj kave na svetovni trg in bi visoke cene kave ostale neizpremenjene. Kmalu nato so zopet več tisočev vreč kave pometali v morje. Uničili so tudi tisoč vagonov krompirja. — V Kaliforniji pa uganjajo kapitalisti enake zločine s čebulo in sadjem. Na tisoče sodov jabolč gni, ker so sindikati tako pritiskali na cene, da so farmerji izjavili, da se ne izplača prodajati jabolč. S takim zločinskim postopanjem se pretirava cene blaga na svetovnem trgu. Na milijone je delavskih družin, ki bi bili veseli, če bi lahko vsak dan jedli krompir, a požrešni, nenasiitni profitarski kapitalisti mirnodušno uničujejo pridelke, ki jih daje narava v tako obili meri.

Slijajni dobički. Avstrijski kreditni zavod na Dunaju je v pretečenem letu dosegel 20:6 milijonov čistega dobička, to je za 2:4 milijonov več kot leta 1912. Dividendo se je zvišalo od 33 na 34 kron. — Praška kreditna banka je dosegla 2,890.000 kron čistega dobička, kar odgovarja 11 in pol odstotnemu obrestovanju delniškega kapitala v znesku 25 milijonov kron. Dividendo se je odmerilo z 9 in pol odstotki. — Delniška družba Felten & Guillaume predlaga dividendo 15 odstotkov, to je: 60 kron. — Prva avstrijska nezgodno-zavarovalna družba izsiplje dividendo 280 kron; to je: 70 odstotkov napram lanskim 65 odstotkom. — Avstrijski železniškoprometni zavod razdeljuje dividendo 14 odstotkov, to je 28 kron (prejšnje leto 13 in pol odstotkov). — Ogrska hipotečna banka bo zopet izsula dividendo 27 frankov. — Ogrska agrarna in rentna banka je kakor prejšnje leto tudi letos določila 7 in pol odstotkov dividende.

Kruta obsodba. Odgovorni urednik sarajevskega socialističnega lista »Glasa Svobode«, Hrisafovič, je bil obsojen v petek pred sarajevskim okrožnim sodiščem na tri mesečno ječo zaradi hujskanja. Hujskanje je zakrivil s tem, ker je priobčil »Glas Svobode« govor češkega socialista, državnega poslanca Soukupa, ki ga je imel v avstrijskem državnem zboru o priliki debate o zunanjih zadevah naše monarhije. Zaradi dveh drugih člankov je bil obsojen še na nadaljno trimesečno ječo. Čudne pojme o pravi in svobodi imajo v Bosni!

Državna podpora brezposelnim na Bavarskem. Iz Monakovega poročajo: Vladna predloga, ki zahteva 75.000 mark državnega prispevka k podporam za brezposelne, je bila sprejeta na četrtkovni seji bavarskega deželne zboru. Od klerikalnih poslancev so glasovali nekateri za predlogo, drugi proti predlogi. Liberalci so glasovali za predlog socialnih demokratov, ki zahteva še enkrat tolikšno podporo.

Železnice. Železniško omrežje znaša nad en milijon kilometrov. Amerika presega presega vse: ima 554.523 km dolžine, dočim ima Evropa vsega skupaj 357.168 km. Afrika in Avstralija stožita skoraj vzporedno: prva ima 38.882 km, druga pa 38.980 km. Azija ima 96.688 km železnice.

Moderna parabola.

(Razgovor.)

— Zdravo, prijatelj poljedelec! Kaj delaš?
 — Kopljem krompir.
 — Ali ga imaš za prodajo?
 — Ne.
 — Kaj pa boš z njim?
 — Kaj bom z njim? — Razdelil ga bom na štiri kupe.
 — In potem?
 — Velik kup najboljšega krompirja moram oddati lastniku zemlje za pravico, da svobodno živim na njej; drugi kup moram dati bankirju kot obresti za izposojen denar; tretji kup moram dati državi kot davek; najmanjši kup najslabšega krompirja pa dam svinjam — in kar one ne bodo pojedle, bom sam pojedel. Kakor torej vidite, dajem vse svoje življenje posestniku zemlje, bankirju, državi in svinjam.
 — Kaj boš pa s svinjami?
 — Dam jih železniškim družbam za prevoz krompirja! . . .

Poziv sodrugom zaupnikom! Kakor vsako leto, bo tudi letos povodom praznovanja delavskega praznika 1. majnika imel izvrševalni odbor jugoslov. soc. dem. stranke v zalogi majski list in majske znake. Organizacije in zaupniki, ki jih žele, naj jih takoj in najkasneje do 15. t. m. naroče, ker bi se na poznejša naročila ne moglo več ozirati. Cene se bodo naznanile pismenim potom. Pri večjemu odjemu primeren popust. Naročila in druge tozadevne dopise je naslovljati izključno le na Izvrševalni odbor jugoslovanske soc. dem. stranke, Ljubljana, Šelenburгова ulica 6/II.

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA.

Labinj. P. B. Najpreje zahtevaš shod in sedaj, ko je stvar urejena in bi se shod lahko vršil, pa nič ne pišeš. Torej, kaj je?

Gospod F. P. v Trbovljah. Vaša naročnina poteče sedaj šele s 5. številko leta 1915.

Sodrugom zaupnikom in vsem čitateljem sploh. Prihodnja številka »Rudarja« izide kot majska številka dne 30. t. m.

Prosimo za poročila, kako se bo delavski praznik v posameznih naših rudarskih krajih obhajal.

Črno. Poročilo le pošljite, ako je dolgo ga bomo objavili vsaj v glavnem. — Na ostalo odgovorimo pismeno. — Pride v »Zarjo«.

I. Jax & sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17
 priporoča svojo bogato zalogo
šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Stroji za pletenje
 (Strickmaschinen).

Pisalni stroji „Adler“

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Pozor, sodrugi!

Slovenski rudar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremenje delavskega ljudstva naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsako sredo in soboto in stane naročnina

celoletna	K 10-40
polletna	5-20
četrtletna	2-60
mesečna	—90
za inozemstvo celoletno	14—

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 10 vin.

Vsak zaveden rudar bi moral biti naročen na „Zarjo“.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravištvo „Zarje“ v Ljubljani.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

obrestuje

≡ hranilne vloge po 5% ≡

od dne vloge do dne dviga.

Rentni davek plača zavod sam.

Sprejema vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Dovoljuje posojila svojim članom proti zadostnemu poroštvo. Trgovcem, obrtnikom in zadrugam, ki postanejo člani, se eskomptujejo menice in vnovčujejo fakture.

Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. in 3. do 5. ure popoldne, o sobotah in dnevih pred prazniki od 8. do 1. ure popoldne.

Koder prebivajo Slovenci, povsod je razširjen

„Slov. Ilustr. Tednik“

Vsakdo ga rad čita.

Naročite si ga in pridobivajte mu novih naročnikov.